СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV, Ч. 98. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 28-го квітня, 1937. — VOL. XLV. No. 98. Jersey City, N. J., Wednesday, April 28, 1937. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ЗДЕРЖУЄ ЗАЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК

НЮ ЙОРК. — Президент Рузвелт не допустив до страйку 25,000 робітників, що належать до юнії залізничих канцелярійних робітників, філії Американської Федерації Праці. На основі влади, даної йому залізничим робітничим законом, президент, на заклик робітничої юнії, встановив надзвичайну раду для розсліду суперечки між юнією й залізницями, а рівночасно між юнією й союзом вантажників та поробити припоручення щодо полагодження страйку.

Це зарядження президента здержить вибух страйку принаймні на 60 днів.

ЗАХОДИ КОЛО ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ РОБІТНИКІВ ФАБРИК ОБУВИ.

ЛУИСТОН (Мейн). — Фабриканти обуви зробили вже перший крок до полагодження страйку робітників цих фабрик, коли вони відбули першу конференцію з адвокатом Комітету для Промислової Орґанізації.

Поліція каже, що вона знайшла в фабриці ладунок динаміту й запальний ґніт та що вона шукає справника.

ПОЛІЦІЯ ВИКИДАЄ СИДЯЧИХ СТРАЙКАРІВ.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — Коло 300 робітників підприємства Парк Дейвис енд Ко. зайшли до фабрики, але не працювали. На завізвання заряду фабрики до неї прийшов відділ поліції в 250 людей, щоб викидати робітників. Робітники почали їх обливати водою з пожарної кишки. Поліція арештувала 25 страйкарів і заставила решту покинути фабрику.

ЖИВЛОВІ НЕЩАСТЯ.

ПИТСБУРҐ (Па.). — Води в ріках Алеґені й Мононґагіла знов починають підноситися від весняних розтопів та злив і загрожують повінню „Золотому Трикутникові". Мешканці цієї частини міста готовляться покидати хати.

В околиці міста Брентвуд, на Лонґ Айленді, шаліють пожари лісів і кущів. Горить тепер коло 2,000 акрів. Пятьсот людей візвано до гашення вогню.

ЗНОВ ПІДНІМАЄ КРИК ПРОТИ ФАШИЗМУ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Дикстейн, предсідник іміґраційного комітету в палаті послів, знов підняв у конґресі закиди, що в краю є тепер 50,000 зорґанізованих фашистів з дво-міліоновим фондом для підбехтування фашистівської пропаґанди. Він знову домагається визначення фондів на розслід „виворотної аґітації серед чужинецьких ґруп". Проти проєкту виступає публично конґресмен Фиш, кажучи, що резолюція „не-американська".

ВЖЕ НАЙМАЮТЬ МІСЦЕ НА ВИСТАВОВІЙ ПЛОЩІ.

НЮ ЙОРК. — Ґровер Ґвейлен, предсідник корпорації для влаштування світової вистави в Ню Йорку в 1939 році, підписав уже перший контракт про винайм простору на виставовій площі. Арендарем є Американська Телефонова й Телеґрафічна Корпорація. Ціна найму виносить 47,790 долярів.

ЩЕ РАЗ КРИК ЗА ДИКТАТУРУ.

ВАШИНҐТОН. — Боротьба за плян Рузвелта про реформу суду ведеться далі. Републиканський сенатор Бриджес підняв у радіовій промові закид, що цей плян зміряє до заведення диктатури.

ПОЛАГОДЖЕНО СТРАЙК ҐАЗЕТЯРІВ.

НЮ ЙОРК. — За посередництвом посадника Ля Ґвардії доведено нарешті в ратуші до угоди між зарядом ґазети „Лонґ Айленд Дейлі Прес" та „Ню Йорк Нюзпейпер Ґілд" про закінчення страйку ґазетярів, що почався 5 квітня.

Заряд ґазети обіцяв приняти назад на роботу 63 страйкарів, відправити 9 страйколомів, збільшити робітничу заплату всім страйкарам, дати їм вакації з заплатою, при відправі давати їм заплату на кілька тижнів та наймати набудуче передівсім членів юнії „Ґазетярська Ґілда". Зате „Ґілда" признала зарядові право рішати про те, хто є кваліфікованим ґазетярем.

ГЕРСТ ВІДКЛИКАЄ ПОЗОВ ПРОТИ ЮНІЇ.

САН ФРАНСІСКО. — Адвокат Герстової ґазетярської компанії просить суд відкинути його власну просьбу за судову заборону проти вмішування Краєвої Робітничої Ради в спір між Герстовою ґазетою „Сіетл Пост-Інтелидженсер" та юнією ґазетярів.

Адвокат Герстової компанії каже, що спірні питання цього процесу вже вирішені рішенням найвищого суду про закон Ваґнера. До того, каже адвокат, справа не має практичного значіння, бо один з ґазетярів, за котрих відправлення пішов спір, уже помер, а другого ґазетяра принято вже назад на роботу.

ПОВІДОМЛЕННЯ
В СПРАВІ ІМЕНУВАННЯ ДЕЛЕҐАТІВ ДО КОМІСІЇ СТАТУТОВОЇ І ВЕРИФІКАЦІЙНОЇ

Згідно з постановами статуту У. Н. Союзу, головний екзекутивний комітет У. Н. Союзу на своїм засіданні з 19-го й 20-го березня 1937 р. рішив іменувати отсих делеґатів до комісії статутової:

Іван Чепа, молод., від. 90, зі стейту Пенсильванія
Андрій Яричевський, від. 155, зі стейту Ню Джерзі
Микола Близнак, від. 204, зі стейту Ню Йорк
Роман Смук, від. 221, зі стейту Іліной.

До комісії верифікаційної:

Михаїл Бінашевський, від. 217, зі стейту Ню Йорк
Михайло Ткачишин, від. 218, зі стейту Огайо
Юліян Монастирський, від. 276, зі стейту Пенсильванія
Володимир Дідик, від. 292, зі стейту Мішіґен
Олекса Шумський, від. 371, зі стейту Ню Джерзі.

Статутова комісія урядуватиме в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Ґренд Стріт, Джерзі Ситі, Н. Дж., цілий тиждень, а саме, від 3-го до 8-го травня включно. Отже делеґати, іменовані до цеї комісії, мають явитися в головній канцелярії У. Н. Союзу в понеділок, 3-го травня, в 9-тій годині рано.

А делеґати, іменовані до комісії верифікаційної, мають приїхати до Вашинґтону та зачати своє урядування в четвер, 6-го травня, в 9-тій рано в готелі Вашинґтон.

Головний екзекутивний комітет У. Н. Союзу.

КАНАДА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ВИСОКИХ ЦІН ЦУКРУ.

Канада є третім з черги найбільшим імпортером цукру. На світовій конференції, котра виключно займається цею проблемою, канадійська делеґація зажадала усталення цін цукру і протестувала проти високих цін.

ПОДАТКОВЦІ ПІВНІЧНОГО ВІННІПЕҐУ ГРОЗЯТЬ СТРАЙКОМ.

Понад 500 членів Т-ва Податковців Північного Вінніпеґу зійшлися до салі Просвіти на квартальні збори й одноголосно рішили застрайкувати один місяць і не платити податків від нерухомостей. Учасники ствердили, що міська управа видає більше грошей, ніж на те позволяє міська каса, а тягарі за те падуть на податковців, котрі й так не є в силі платити податків, чого доказом продаж на ліцитації домів тисяч власників. Також виказано, що сотні горожан умістили свої ощадности в домах, які представляють усе їх майно, а праця їх пішла надармо, коли з причини безробіття їм забрано доми за податки. Збори рішили вислати відповідну резолюцію до міської управи.

СПИТЬ 73 РОКИ.

Бетіна Піері, горожанка Італії, спить уже 73 роки. Кілька разів на рік вона пробуджується і тоді — так вірять селяни — має пророчі здібности. Бетіна має 88 років і від 1864 року лежить без перерви в ліжку. Тепер вона так висохла, що місцеві селяни називають її „тінню людини".

ТРАҐІЧНИЙ ВИПАДОК У ПОЇЗДІ.

У ваґоні поїзду Кишинів — Татеа Альба трапився траґічний випадок. Коли на одній стації поїзд раптом задержався, впав з полиці куферок одного з подорожних та вбив на місці дитину підстаршини, який їхав тимсамим поїздом. Нещасливий батько стрілив під впливом розпуки до власника куферка. Згодом подорожний умер від рани.

ІСТОРІЯ СЛОВЯНСЬКИХ НАРОДІВ В УНІВЕРСИТЕТІ САСКАЧЕВАНУ.

В календарі курсів Саскачеванського Університету (Саскатун, Канада) на наступний шкільний рік (1937-8) знаходиться новий курс, мабуть чи не одинокий на цілу північну Америку, а то курс історії словянських народів Европи. Цей курс відкрито завдяки старанням професора Дж. В. Симпсона, котрий буде його викладати.

Для українців цей курс тому важний, що головну увагу в нім звернеться на національне відродження народів, що живуть у Союзі Совєтських Републик. Тому, що відродження українського народу є одним з наймогутніших проявів того руху, то можна сподіватися, що в згаданім курсі історія українського руху займе більшу частину викладів.

Професор Симпсон є відомий українському громадянству Канади зо своєї прихильности та зацікавлення українською справою. Цього літа проф. Симпсон виїжджає до Галичини й до інших частин України, щоби познайомитися ближче з джерелами української історії та з українським життям. Проф. Симпсон є головою англійсько-українського комітету для виготовлення англійсько-українських словників. Підчас свого побуту в Галичині він задумує занятися й цією справою та справою транслітерації українських звуків на англійське письмо.

ЛЮБОВНА ТРАГЕДІЯ НА СЕЛІ.

В Цапівцях, пов. Заліщики, 20-літній Іван Лопущак застрілив свою 16-літню любку Марію Петрущак. Лопущак оженився перед двома тижнями з іншою дівчиною, бо його родичі не хотіли згодитися на вінчання з коханкою. Лопущак так сильно взяв собі до серця цілу історію, що рішив забити свою кохану й себе. Після вбивства віддав зброю і признався до вчинку. Коли поліцай відпроваджував його до городського суду, коло Кошилович, кинувся він утікати. Коли запримівив, що не втече, скочив до придорожньої керниці і вбився на місці.

ЗНАЙШЛИ СТАРУ КОПАЛЬНЮ ЗОЛОТА.

Московська наукова експедиція знайшла в Казакстані, біля Аральського моря, стару копальню золота, що може мати три тисячі літ. Дуже добре заховалися не тільки підземні коридори, що знаходяться 30 ярдів під землею, але також заховалися примітивні фабрики, якими очищували золото й витоплювали його на штаби. Знайдено також багато кістяків, які вказують, що копальня зазнала якогось потрясення й була нагло присипана землею. Копальняні прибори є зроблені з бронзу і кости. Заліза тоді ще не вживали. Припускають, що ця копальня була джерелом, звідки старі й загадочні скити діставали золото на свої відомі золотарські вироби. Совєтська влада врадувалася цею знахідкою, бо в копальні є багаті запаси золота і їх можна використовувати для практичних цілей.

РІК ВЯЗНИЦІ ЗА СТАТТЮ.

Окружний суд у Вильні засудив відповідального редактора білоруського часопису „Білоруський Фронт", Папуцевича, на 1 рік вязниці з завішенням на 5 літ за поміщення статті п. н. „Самостійність, чи несамостійність", зверненої проти ненарушности кордонів Польщі.

СКІЛЬКИ ДЕ Є ЛАЗНИЧОК.

Маємо ріжні способи, як оцінювати культурний рівень народу: скількість шкіл, книжок, грамотних, тощо. Є між цими способами теж віддавна один, що згадує про скількість уживаного мила. Одна з світових статистик заступає мило ще одною вищою вимогою: чистоти: лазничкою. Ця статистика каже, що у Злучених Державах на тисячу мешканців є 35 лазничок, а в Анґлії та Німеччині є тільки 31 лазничок. За ними йде Швайцарія з цифрою 21, Данія 20, Голяндія 19, Бельґія 18, Франція 14, Японія 12, Чехословаччина 10, Норвеґія 8, Мадярщина 7, Італія 6, Еспанія і Польща 5, Портуґалія 4, Греція 3, Румунія 2, а Югославія має на тисячу мешканців усього 1 лазничку. У Совєтах одна лазничка припадає на 10,000 людей. Як при всякій статистиці, треба і тут звернути увагу на ріжні своєрідні обставини, що заступають поняття чистоти в іншій формі. Ясно, що країни з численними ріками або морями довкола, з лагідним кліматом, який дозволяє купатись мешканцям на повітрі пів року або навіть 10 місяців, не можна рівняти з країнами, де всі мусять митись дома. Хліборобські країни не можуть мати стільки лазничок, що промислові з численними містами. Відомо теж, що нпр. на всьому просторі давньої Росії були віддавна пбширені лазні дуже дешеві, навіть по селах, установа зовсім невідома по селах чи містечках західньо-европейських країн. У таких великих міських осередках як Лондон або Париж міліони мусять митися дуже часто, щоб очищувати своє тіло від пороху та диму; на лоні чистої природи ця потреба зовсім інакша.

„ПАЦИФІЗМ" БОЛЬШЕВИКІВ

МОСКВА. — Комісар воєнно-оборонної індустрії, Каганович, заявив, що Совєти незабаром зачнуть продукувати літаки масово, так, як Форд в Америці будує авта. Очевидно літаки воєнні, призначені для знищення людського роду, а не літаки цивільні, призначені для вигоди і приємности людей. Каганович заявив також, що совєтські інжиніри терплять у відношенню до будови машин свого роду почуття нижчости, думаючи, що добрі машини можуть бути зроблені тільки в західних краях, або в Америці. Цього почуття вони мусять позбутися, говорив він, і мусять будувати літаки на американський лад, тільки в значно більшій скількости.

ҐАНҐРЕНА В САМОМУ СЕРЦІ.

МОСКВА. — Большевики засадили нову пачку своїх „найвищих" до тюрми. На днях арештували директора промислового банку, Туманова, враз з кількома нижчими урядниками, називаючи їх усіх „троцькістами" та „ворогами народу". Влада закидає їм, що вони пересилали грошеві суми за границю Троцькому на шкідливу роботу. Під тяжким вогнем критики знаходиться теж другий директор банку, Серебровський, якого правдоподібно небаром теж арештують. Під подібним вогнем критики знаходяться також деякі широко знані совєтські письменники, такі як Афіноґенов і Авербах, яких „Літературная Ґазета" називає „здетронізованими літературними провідниками" й закидає їм, що в своїх творах відкривали ідеї, шкідливі для Совєтів. Та сама ґазета наводить цілий реєстр чужих письменників, яких твори вважає шкідливими, та забороняє їх читати.

„НЕ РОБИ ІНШИМ ТОГО, ЩО ТОБІ НЕ МИЛЕ".

ВАРШАВА. — Польська преса обурюється на німецьку владу, що вона на Опільськім Шлеську, на якому залишилося ще трохи польських сіл, поперемінювала назви тих сіл виключно на німецьку мову. З „Блотні" німці зробили „Квеленбурґ", з „Мікульчиців" „Клявзенберґ" і т. д. Польська преса обурюється, коли це роблять полякам німці. Але хвалить своїх, коли вони це роблять українцям.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО О. У. Н.

ЛЬВІВ. — Тут відбулася судова розправа проти молодого селянина з Кожич, львівського повіту, за приналежність до О. У. Н., за писання протидержавних промов і рефератів та за приєднування нових членів для цеї орґанізації. Хоч арештований мав усього дві клясі народньої школи, то проте писав поважні праці, які мали заголовок „Варварство XX віку", „Кінець европейської культури" та „Позагробове життя". Лікарі ствердили, що підсудний є нервово хворий, одначе суд таки засудив його на два і пів року тюрми та на десять літ утрати горожанських прав.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ДАЛІ ПЕРЕМАГАЮТЬ.

САН СЕБАСТІЯН. — Революційні війська коло Більбао осягнули нові побіди. Вони заняли і закріпились у місті Дуранґо, як теж здобули місто Ейбар, у якому міститься одна з найбільших еспанських фабрик зброї. Червоні загони перед утечею з міста підпалили його. Військові круги висказують велике признання стратеґії командуючому революційними військами біля Більбао, ґен. Молі, який терпеливо маневрував своїми військами так, що розбив лівих, узяв 3,000 в полон, а сам мав тільки шість ранених. Лівий еспанський уряд уже тепер приготовляє опінію для упадку Більбао та старається переконати населення, що „втрата Більбао матиме мале значіння для висліду війни". Фактично ліквідація північно-західнього фронту матиме велике значіння, бо ґен. Франко могтиме свою 50,000 армію, що там занята, перекинути під Мадрид.

НЕЗАДОВОЛЕННЯ З ПОЛІТИКИ БЛЮМА.

ПАРИЖ. — Кілька разів уже французька публична опінія висказувала своє незадоволення з політики премієра Блюма, одначе все вдавалося відвернути незадоволення і вдержатися в сідлі. Тепер назріває чергова буча, яка матиме свій відгомін у парляменті. Деякі круги сумніваються, чи цей раз удасться Блюмові здисциплінувати свою „трійку", радикалів, соціялістів і комуністів, та в той спосіб вдержатися при владі. Найбільше незадоволені стають таки самі робітники, яким обридло слухати самі обіцянки.

РОЗМОВИ ҐЕРІНҐА З МУСОЛІНІЄМ.

РИМ. — Німецький міністер Ґерінґ мав довшу розмову з італійським міністром Чіяном, а потім з Мусолінієм. Після тих розмов не появився ніякий комунікат. Одначе догадуються, що балачки велися про еспанські справи, про економічну незалежність Німеччини й Італії, як теж про поїздку Мусолінія до Німеччини. Правдоподібно Мусоліні приняв запрошення відвідати Гітлера цього літа.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted r mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адр са: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЮВИЛЕЙ ОДНОГО ЧАСОПИСУ

Говорив Наполеон у часі своеї сили і слави, що є пять великих держав, а преса — це шеста велика сила. Від часів Наполеона обставини змінилися до цеї міри, що сьогодні вважають уже пресу чи не найбільшою силою світу. Щобільше, числом преси і числом читачів преси міряють тепер культуру народу, його поступ, його справжню силу. Все це здебільша відомі в світі справи. Зате все ще вони мало відомі в нас, і тому далі все ще легковажені. Ми, як цілість, осталися щодо розуміння ваги преси ще дуже позаду інших культурних народів, числом населення куди менших від нас. Ми теж іще не навчилися шанувати як слід навіть ту пресу, яку з великим трудом вдержуємо. Та в інших народів справи маються інакше. Тому вони і сильніші від нас. Ми часто завидуємо, наприклад, жидам їхньої сили. Але не слідимо точно за тим, звідки та сила береться. Тому саме наводимо ось таку подію:

Минулої суботи зібралося в Карнеґі Гол, найбільшій концертовій галі Ню Йорку, понад чотири тисячі представників ріжних жидівських орґанізацій, щоби пошанувати концертом 40-літне існування нюйорського жидівського щоденника „Форвертс". Зібралися люди ріжних переконань, хоч більшість становили ті, що мають соціялістичну закраску. Та суть справи не в тім, який це часопис — жидівський, італійський чи який інший — і теж не в тім, якого він напрямку, а важне те, що сам факт 40-літнього існування часопису використав загал жидів для пропаґанди жидівської справи. Бо знайшлися люди, і то навіть дуже визначні, що визнали це дуже важною подією, коли часопис, якому тяжко пробиватися, міг вдержатися 40 років. Для них уже сама ця подія була такою знаменною, що вони складали такому часописові бажання, хоч можливо його ніколи не бачили і не читали. А до таких людей належить певно й президент Рузвелт, що надіслав цьому часописові довгу телеграму враз з бажаннями на руки його 77-літнього редактора, що редаґує цей часопис майже 40 років.

Річ ясна, що коли таке буває між іншими народами, то могло би бути і в нас: як у краю, так і тут в Америці. Бо українському часописові треба цілком певно побороти вдесятеро більше перешкод, щоб вдержатися 40 років, ніж часописові якогось іншого народу. Значить, коли такі часописи є і в нас, то й у нас є чим повеличатись. І є чим заімпонувати чужим розумним людям, до американського президента включно. Тільки біда в тім, що ми, як загал, ще не дозріли до цього, щоб такі події як слід розуміти і використовувати. А не дозріли тому, що ще в нас забагато зависти і загумінковости, а замало розуміння, як має виглядати правдива служба рідній справі.

МАЛА АНТАНТА

(Надіслане для „Свободи").

В перших днях квітня в Білгороді відбулася конференція держав Малої Антанти: Чехословаччини, Румунії й Югославії. Її ухвали викликали серед одних чинників міжнародньої політики вдоволення, серед других — розчарування. В сучасній міжнародній ситуації ця конференція є справді важною подією дня.

Створена великими державами, переможцями в останній війні, Мала Антанта донедавна перебувала майже під виключним впливом французької політики. Входячи, як важний складник, у політичну систему „пуанкаризму", держави Малої Антанти мали завдання творити в центральній Европі опору для Франції, в її новому можливому зударі з Німеччиною. Критична фаза сучасних французько-німецьких відносин льоґічно мусілаб ще більше скріпити впливи Парижа на Малу Антанту, але в дійсности вони ослабли. До цього зложилась низка складних причин.

Поперше, на держави Малої Антанти не міг не створити відповідного враження самий факт швидкого зростання сил націоналістичної Німеччини. Це (несприятливо для себе) враження Франція моглаб зрівноважити тільки власною рішучою поставою супроти Німеччини. Одначе на цей шлях французька політика не пішла. На далекойдучі потягнення Німеччини в напрямі остаточної ліквідації версайського трактату вона відповідала тільки заходами формального й дипльоматичного порядку, з чого витворювалося враження про її нерішучість. На це політичний „барометер" швидко зареаґував у найбільш „невральґічних" пунктах Европи.

Перед державами, що входили в орбіту французької політики, стало питання: чи зможуть вони, анґажуючись у французьку систему так зв. колективної безпеки, в свою черґу опертися на Францію проти Німеччини. Перша розвязала це питання в некорисному для Франції напрямі Бельґія, жадаючи звільнення себе від военних зобовязань. Серед держав Малої Антанти подібнаж тенденція зарисувалася й у Югославії.

Другою причиною ослаблення контакту Франції з Малою Антантою було французько-советське наближення. Ведучи політику колективної безпеки, Франція ввела в її систему й советський Союз, при чому державам Малої Антанти призначувано ролю свого роду мосту в центральній Европі між Парижем і Москвою. Цей новий курс французької політики в цілости приняла тільки Чехословаччина, заключивши в свою черґу відповідний пакт з СССР. Натомісць у Югославії це викликало невдоволення. Як відомо, Югославія належить до тих небагатьох держав Европи, що не визнали большевиків і ставляться до них непримирно. Зрозуміло, що навязання советсько--югославської співпраці стрінуло в Білгороді рішучий спротив. Ускладнення зайшли й у Румунії. Зпочатку румунський уряд також прийняв французьку концепцію й пішов на зближення з Москвою. Речником цієї політики був міністер закордонних справ Румунії, Титулеску, але їй спротивилися румунські політично-суспільні кола. Титулеску демісіонував і непопулярна справа порозуміння з большевиками, хоч і не відкинута формально, то загальмувалася в свому здійсненні.

Нарешті, велику активність у напрямі розбиття однозгідности Малої Антанти, а зокрема відірвання її від Франції, проявила німецька й за нею італійська дипльоматія. Слід признати, що вони в тому напрямі вспіли зробити доволі багато. Політичні й економічні впливи Берліна в Югославії виразно зростають. Подібніж заходи з німецького боку вживаються й у Румунії. Німецько-італійське зближення й створення так зв. політичної „осі" Берлін—Рим приспішили цей процес. Зовсім недавно ми були свідками підписання згоди між Італією й Югославією, що впродовж усіх попередніх років перебували в напруженнях, коли не ворожих відносинах. Цей акт, що має на цілі певні інтереси в басейні Середземного моря, без всяких сумнівів виказує також намір Берліна й Риму розхитати едність Малої Антанти.

І справді, ця єдність вже сьогодні доволі провізорична. Положення Малої Антанти можна схарактеризувати в наступнйи спосіб:

Чехословаччина, вбачаючи в Німеччині загрозу для самого свого незалежного існування, прагне спертися на Францію й советський Союз. Її положення ускладняеться ще й тим, що вона межуе з Мадярщиною й Австрією, з яких перша вже є помічним фактором осі Берлін—Рим, а друга може ним стати. Звідси безпосередне зацікавлення Чехословаччини в системі колективної безпеки, ґарантованої Францією та СССР. Цю свою точку погляду Чехословаччина намагалася закріпити й серед інших держав Малої Антанти. Впаки, цим вона сама створила небезпечний прецедент сепаратних порозумінь окремих членів Малої Антанти з іншими державами. Прецедент цей виявився в тому, що Бенеш, бажаючи наблизитися до СССР і знаючи, що не всі держави Малої Антанти на це погодяться, на конференції в жовтні минулого року домагався свободи рухів для окремих членів Малої Антанти в справі заключення договорів з державами, що стоять поза Малою Антантою. Цю „свободу рухів" Чехословаччина дістала, але з неї скористала пізніше й Югославія, заключивши сепаратний договір з Болгарією, а тепер і з Італією.

Зайнята безпосередньо важними для себе проблемами на Балканах, а далі новим розділом сил на Середземному морі (що стає особливо актуальним після переможної війни Італії в Етіопії), Югославія змушена була піти на порозуміння з Римом і Софією, хоч ці її крики не йдуть по лінії Чехословаччини (почасти й Румунії) і створюють нові внутрішні ускладнення в самій Малій Антанті. Щож до Румунії, то особливою ясністю її політика взагалі не визначається. Вона хитається між ріжними орієнтаціями й це відбивається на доволі гострій внутрішній боротьбі румунських політичних угруповань. Зрештою, як політично-стратеґічний чинник, Румунія взагалі стоїть на останньому місці серед членів Малої Антанти. Як бачимо, **Мала Антанта просякнена суперечностями** і вже не має своєї колишньої монолітности. Зокрема, тільки Чехословаччина зберегла вірність Франції, тоді як Югославія в певній мірі наблизилася до Німеччини та Італії (цей факт ствердили й опозиційні до свого уряду югославські політичні партії).

Згадана конференція в Білгороді мала завдання усунути ці суперечности, внутрішньо скріпити Малу Антанту і затіснити її політичну єдність. Існував і плян, як це зробити. Парезька преса подає, що французький уряд запропонував Чехословаччині, Югославії й Румунії заключити між собою пакт взаемної підтримки, дійсний проти всякої нападаючої держави (в тім і проти Німеччини), при чому Франція ґарантувалаб цей пакт власними военно-політичними зобовязаннями супроти Малої Антанти. Ця пропозиція Парижа була головною точкою обрад конференції.

По закінченню переговорів учасники конференції видали офіційний комунікат, де стверджується вірність держав Малої Антанти принципам Союзу Націй, традиційній приязні з Францією і т. д. Але ця дипльоматична „словесність" не заховала перед французькою опінією прикрого факту: конференція не прийняла запропонованого з Парижа пакту про власну підтримку. Головну ролю в цьому очевидно зіграла Югославія. Таким чином конференція не принесла бажаних Франції й Чехословаччині наслідків; шляхів Малої Антанти не узгіднено і це в першій мірі особливо болюче бє Чехословаччину, що шукає оборони з боку Німеччини.

Ухвали конференції Малої Антанти французька преса оцінює песимістично. Так „Еко де Парі" пише, що вони не тільки не задовольняють Франції, але й Союзу Націй. Там читаємо: „Відтепер конвент Ліґи Націй став руїною, здатною тільки для заспокоєння опінії. Югославія, заключивши пакти з Італією й Болгарією, прискорила крах Ліґи Націй, і солідарність держав Малої Антанти віднині обмежується тільки вузькою ділянкою — мадярським питанням".

Подібно висказується й „Фіґаро": „Не улягає сумнівам, що звязки між Білгородом, Прагою й Букарештом послаблели й що Югославія, яку ретельно „обробляють" Німеччина й Італія, зайняла позицію на перехрестю".. Ще ясніше висловлюється „Евр", вказуючи, що по білгородській конференції Мала Антанта фактично розпалася. Югославія і Румунія не бажають піддержувати советофільської орієнтації Чехословаччини. З другого боку Югославія встановила тісний економічний звязок з Німеччиною, а тепер підписала згоду з Італією, яка вводить її у „вісь" Берлін — Рим. Нарешті Румунія відновлює свою згоду з Польщею, що, можливо, змусить її виступити проти СССР. Іншими словами, Мала Антанта втратила ґрунт під ногами.

Визнаючи неуспіх французької дипльоматії, паризька преса не хоче розглядати положення Малої Антанти як катастрофічне. Так відомий публіцист Партінакс пише: „Чи значить, що внаслідку еволюції Малої Антанти Німеччині й Італії досить тільки простягнути руку, щоб встановити свою геґемонію в середній Европі? Навряд, чи навіть Берлін відповість на це підтверджуючо. Німеччина й Італія проповідують ревізіонізм, готуються до війни. Тим не менш і миролюбні народи диспонують, по меншій мірі, такимиж ресурсами, без огляду на деяке спізнення в зброєннях". Партінакса піддержує „Фіґаро", вказуючи: „Не треба забувати, що держави, відроджені чи побільшені в своїх розмірах внаслідок договорів 1919 року (мова про Малу Антанту. — М. С.), звязані ще доволі міцними спільними інтересами".

Натомісць німецька й італійська преса наслідки конференції Малої Антанти вважають дипльоматичною поразкою Франції та побідою політики „осі" Берлін—Рим.

Можливо, що остаточні висновки про долю Малої Антанти ще робити передчасно. Слід думати, що Франція вживатиме всіх заходів для скріплення своїх позицій у центральній Европі. Які сили остаточно переможуть у цій грі, покаже будучність. (Тут тільки вкажемо: події й у цій частині европейського континенту відбуваються під знаком приспішеного творення **двох державних бльоків,** що або зударяться між собою в кріва вій різанині, або знайдуть порозуміння коштом тих розкладових і хворих внутрішньо свого існування заогнюють чинників, що самим фактом міжнаціональні відносини й спричинюють їх критичність.

Інж. М. Сціборський.

ЗДОБУТКИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Здобутки української революції є величезні. Це — в першу чергу — **Відродження Української Державности.** Її „кінцевий" розвал це наслідок невідрадних пізніших умовин, що в них опинилася відроджена Українська Державність та її Армія.

Отже безперечно додатній здобуток Української Революції це події років 1917—1920, років Української Державности. Як би там і не було, якіб там і не були помилки — ці роки це наше світле й велике минуле, це наша найновіша історична традиція. Це те, що його передаємо дріжучими руками нашим нащадкам як найцінніше і святе.

Нехай собі, хто хоче, щонебудь про нас і говорить! Одного він не має вже права говорити: що ми є етноґрафічна маса, а не нація. Революція виявила безспірно **Ми Нація!**

Вплив революційних подій над Дніпром 1917-го року був чималий і на землі над Дністром. Опісля був і день 22-го січня, а ще пізніше день 31-го серпня 1919-го року. **До Києва** линуть і сьогодні наші думки, наші надії. Це також визначний здобуток Української Революції.

Та не тільки в тій традиції велич нашої революції! Вона величня й у нашій дійсности, в нашій теперішній **ментальности.**

Перед революцією мало хто мріяв про самостійність, а ті, що мріяли, мріяли радше теоретично — відірвано. Масазагал забули передання — забули історію. Був зрештою й час, щоб це забути!

А сьогодні? Хто з українців — і в найширших масах — не вірить і не мріє, що ще за свого життя оживе в Самостійній Українській Державі з Києвом як її столицею? Час проти 1917—20 р. р. не пройшов на марне. Це наглядний додатній здобуток, що заважив напевне чимало на майбутньому народу.

Але не тільки в тому слідна зміна української свідомости, ментальности українського загалу. По українській революції — з усіма її плюсами і мінусами — нема в нас тепер ні одного поважного чоловіка, що віддавав би керму українського життя в революційний час кому іншому, як тільки — **війську!** Підчас революції і війни говорить вояк і зброя. Політика мусить тоді залежати від війська. Усякі цивільні люди, ради, наради, національні ради — все навіть конечне при порядкуванні державного життя народу — це все мусить підпорядкуватися військовому проводові, якщо революція має принести успіх і має зродити тривалу державність. Цього навчили нас роки 1917—20.

На цьому ще не кінець! Ми бачили, що „тюрма народів", Росія, розвалилася. Здавалось — цього ніколи не буде! А трапилося! Подібне трапилося й з Австрією. — Віримо, що й нове, СССР — розвалиться таксамо, а може й швидше та певніше, як стара Росія. Це не мусить, розуміється, легко трапитися, але трапиться! В це віримо! Миж уже бачили, що **нема нічого неможливого.** Це додає нам оптимізму життя, додає надії й сили до життя. Це цінний психольоґічний здобуток української революції!

Роки 1917—20 не можуть пропасти безслідно, досвід цих років, приголомшений тепер большевизмом, вибухне напевне незабаром з тим більшою силою! Інакше бути не може.

Підчас революції ми навчилися **революційних метод.** Як зброю добути, як перекинутися в підпілля, як між чужинцями своє провести, як новітніми засобами перемогти і т. п. Наше покоління передасть цей здобуток — наскільки його можемо передати — грядучим поколінням.

Вкінці — революція поставила нас **віч-на-віч з соціяльним питанням.** Ми зрозуміли, що це питання, побіч національного, є кардинальної ваги. Усі як один ми не годимося з розвязкою соціяльного питання большевиками і їхніми прихвостнями між нами. Чимраз виразніше означуємо тут свої переконання, свої погляди, свій символ віри. В цьому не абиякий здобуток української революції. Знаємо, що **мусимо мати викінчений суспільно-політичний світогляд, щоб бути готовими на нову велику хвилину!** Не час творити цей світогляд щойно підчас Великих Днів! На нього час тепер, у передишці.

Тому й іде в нас світоглядова боротьба. Погляди означуються чимраз виразніше, переконання кристалізуються. Готове стає разом в один ряд. Бо революція, кермована хаосом, в хаос перемінюється. **Революція потребує організованости!** Це доказали большевики, що свідомо кидали деструктивні кличі, щоб ними виплисти наверх. Але думку й організованість большевики мали одну — залізну.

А море крови? — запитаєте. — Чи варто було стільки крови пролити в революції, щоб урешті-решт опинитися в нинішньому положенню? Відповідь готова:

— Варто! Бо тільки жертвами добуває собі Нація життя! — („Новий Час").

Евген Яворівський.

Кавпіс-Геікі (Геікі-Кавпінен).

КОЛИ МАТИ ПОМЕРЛА

(3)

— Тьфу, стидайся! — відповіла Стіна згірдливо, обернулася на пяті та вийшла з хати.

За хвилину відіхали оба. Ніхто не сказав мені куди. Стіна ввесь день була якась несвоя, наче оса вжалила її. На другий день вернувся батько. Я пожалівся на Стіну, одначе батько потішив мене:

— Воно минеться, знову буде добра — та став бавитися зі мною.

Одного дня, коли вже перший теплий подих весни став відчуватися в повітрі, батько надягнув святочний одяг, мене також казав гарно зодягнути. Я спитався куди поідемо.

— Нікуди — була відповідь — до нас гості приїдуть. А це що? Бачу, ти знову відірвав ґудзик від блюзки; ти шибенику один!

— Я не знаю, коли він міг відірватися — пробував я боронитися.

— Певно при збитках із дітьми. Йди, хай тобі Стіна пришие.

Я вибіг шукати Стіни.

— Тато казав пришити цей ґудзик.

— Відкіляж я візьму його?

— А тато казав, що конче треба пришити.

— А хай собі говорить. Приїде тут така, що буде вам пришивати ґудзики.

Я вернувся до батька кажу:

— Стіна не хоче пришити та каже, що тут приїде така, що буде пришивати ґудзики.

— Гм, дай їй спокій — промимрив батько та вийшов з хати.

Незабаром заїхали гості: мужчина та дві дівчині. Одна з них то була Олеся. Батько так зрадів, що сам не знав, де їх посадити, а Стіні сказав чимскорше зварити каву, та їй зовсім не спішилося. Вкінці випили каву, а батько став опроваджувати гостей по всьому господарстві. Повів їх до стайні. Стіна ще передтим там сховалася, та як батько з гістьми там прийшов, знову вернулася в хату. Я пішов з усіми, нараз батько запримітив мене та сказав:

— Не плентайся тут. Забирайся до хати!

В хаті я застав Стіну. Дивилася кудись перед себе та сиділа на лавці непорушно. Нараз піднялася та спиталася:

— Не дали тобі зі сватом ходити?

— Що то значить „сват"?

— А той, що пішов до стайні.

— Батько казав мені забиратися — жалівся я.

— Будеш мати маму, господарство оглядає — говорила далі Стіна.

— Маму? То мама не вмерла? — допитувався я здивований.

— З таким дурником нема що говорити — сказала сердито Стіна й забралася з хати, а я не міг вийти з дива.

Минуло кілька тижнів. Батько, видно, мав дуже багато роботи, бо майже ніколи не було його дома. Одної неділі знову приїхали гості, їх приняли кавою. То була сама молодь, хлопці та дівчата. Всі були дуже веселі, співали, крутилися до такту по хаті, а вкінці, як вибавилися, розїхалися до дому.

Кілька днів опісля Стіна та кілька старших жінок напекли всякого печива, наварили та насмажили мяса і зїхалося ще більше гостей. Дістали не тільки кави, а також печива та мяса тай також танцювали, одначе зовсім інакше ніж тамті. Ніхто не співав, тільки Анті й Зазу грали на скрипках, а хлопці й дівчата так завзято танцювали до тієї музики, що поли парубків і спідниці дівчат фуркотіли в повітрі.

То було дуже гарно. Нараз батько взяв мене за ріку та повів мене до ванькиря:

— Сиди тут! — сказав — не потрібно, щоби ти все бачив і чув.

Та я сам знову вернувся у хату.

(Далі буде).

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

52.

Товариство „Сокіл", відділ 336 У. Н. Союзу в Клівленді, ухвалило:

1) Щоб делегати ухвалили злуку українських запомогових організацій.

2) Щоб за часопис „Свободу" не платили ті члени, що не уміють читати, себто переважно молодіж, тут роджена.

3) Щоб конвенція відбувалася що 6 років, бо на цім заощадимо поважну суму гроша з видатків конвенційних.

4) Щоб члени могли записувати більше ніж $300 на похорон, як було до цього часу.

5) Щоб У. Н. Союз наставив організаторів, коли буде цього вимагати потреба.

6) Щоб У. Н. Союз не вів партійної політики, бо це шкодить в організуванню членства до Союзу.

7) Параграф 146 поправити. Цей параграф був змінений на дітройтській конвенції, що урядники, що побирають місячну платню, діети не побирають, лише кошти подорожі. Цей параграф зовсім не був поправлений.

Григорій Кісіль, предсідник; **Михайло Савчак**, скарбник; **Григорій Степаник**, секретар і делегат.

53.

Братство св. Архистратига Михаїла, відділ 142 У. Н. Союзу в Елизабетпорт, Н. Дж., подає такі проекти:

1) Не страхати молодих членів контрактами, що по осягненню 25 літ життя будуть мусіли платити 30 центів на часопис. Організація дає членам Молодечого Департаменту один рік побуту в Союзі безплатно, а по році такий член втікає з організації, застрашений ріжними контрактами. Через таку насильну оплату, наша організація тратить молодих членів, а чужі, часто ворожі нам організації використовують нагоду і втягають наших дітей в свої ряди.

2) Кожний член, обезпечений в новій системі, має право по відповідній реченці, згідно з членською грамотою, домагатися грошевих зворотів, безплатного продовження обезпечення або виплаченої грамоти. На це рішення має три місяці часу і звичайно вибирає один з привілеїв, поданий на членській грамоті. Відділ, знаючи, що член має відповідну суму резерви на своїй громоті, платить за члена місячні вкладки в тій вірі, що член свій довг зверне. А член, як дістав чека, махнув рукою і гроші відділу пропали. Треба справити статут організації і звернути відділові вплачені вкладки, обтягаючи відповідну суму з резерви члена.

3) Нові асекураційні закони передбачають поворот суспендованого члена до двох літ, якщо він вирівняє свій довг до організації. Уважаємо конечним справити і наш статут, щоб помогти членам і їх родинам затримати обезпечення в організації.

4) Члени, котрі забрали позички на свої грамоти, не повинні залягати з оплатою процентів. Як позичку так і процент можна розділити на квартальні рати і дочислити до місячних рахунків. Як член сплатить свій процент протягом першого року, то почислити йому 3%, а як перетягне поза, роком, хай платить 5%. Це заохотило би членів до сплати позичок і процентів.

5) Уважаємо потрібним справити параграфи, котрі відносяться до вибору делегатів. Кожний правосильний відділ, якщо існує не менше трьох літ в організації до проголошення конвенції, має право вибирати делегата. Делегат має бути повних три роки членом У. Н. Союзу, і членом того відділу, котрий має заступати.

6) Правосильний відділ, складаючийся з менше як 35 членів. має право вибору делегата з одним голосом. Відділ, складаючийся з 100 членів, вибирає двох делегатів з двома голосами. Відділ складаючийся з 200 членів, вибирає трьох делегатів з трьома голосами. Як буде допущено на конвенцію трьох делегатів з одного відділу, тоді і злука відділів по місцевостях буде успішна.

7) Головний уряд У. Н. Союзу, котрий є тепер, щоб зістав вибраний наново, себто, щоб зістали надалі ті, що виконували свій обовязок. Бажаємо 19-тій головній конвенції найліпшого успіху в нарадах.

Яцко Лещак, предсідник; **Михайло Маркович**, касієр; **Петро Остапчук**, секретар і делегат.

54.

Українське Тов. „Дністер", відділ 310 У. Н. Союзу в Брукліні, Н. Й., приняло на звичайних місячних зборах, які відбулися 10. квітня б. р., такі проекти:

1) „Свободу" видавати більше інтересною і на 6-тьох картках.

2) Щоб не примушувати молодіж оплачувати „Свободу" і таксамо новоприступивших членів, бо це затримує організування членів до У. Н. Союзу.

3) Щоб дати старим членам У. Н. Союзу більшу премію в дивідендах.

4) Щоб фонди додаткові конечно знижити, як запомоговий з 8 на 5 центів, а конвенційний з 5 на 3 центи.

5) В Молодечім Департаменті завести, щоб обезпечення в клясі ч. 1. за 25 центів було таке, як в американських асекураціях, щоб можна було платити і по 18 роках, щоби була дивіденда по трьох роках, та щоб була кожного року.

6) Треба, щоб У. Н. Союз знову видавав календар для членів так, як було попередними роками.

7) Члени нарікають, що місячні вкладки зависокі. Треба на конвенції щось в тій справі вирішити.

8) Щоб членам, котрі беруть позичку на свої грамоти, знизити процент з 6 на 3.

9) Щоб делегати порушили справу Сиротинця, щоби було вже раз рішення.

10) Відділових секретарів оплачувати з головної каси У. Н. Союзу.

11) Бажаємо головним урядникам і делегатам якнайкращих успіхів в нарадах для добра членів і всього українського народу.

Василь Шимко, предсідник; **Михайло Більський**, секретар; **Стефан Пелехатий**, делегат.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З діяльности Українського Університетського Товариства.

Дня 16. квітня ц. р. проф. Менінґ дав у Колюмбійськім університеті відчит про творчість Івана Франка. Відчит цей був надзвичайно глибоко передуманий і присутні, що появились у великому числі, вислухали його з великим заціkавленням. Проф. Менінґ виявив, що знає українську мову, і він сам з української мови поробив кілька перекладів на англійське.

В тому відчиті Українське Університетське Товариство, яке складається головно зі студентів, що студіюють в університетах, або тих, що покінчили університетські студії, взяли у цьому відчиті організовану участь. Проф. Менінґа представив публиці ред. С. Шумейко. По відчиті новозаложений хор з тут роджених молоді під проводом диригента Ст. Марусевича відспівав кілька українських пісень. Це був перший хоровий виступ цеї групи і можна надіятися, що після цеї вдалої проби хор буде далі розвиватись.

Тепер Українське Університетське Товариство, яке враз з Українським Університетським Клюбом постаралося цей відчит влаштувати, плянує черговий відчит на четвер, 29. квітня ц. р., 8:15 вечором, в Інтернаціональнім Інституті, 341 E. 17. вул. в Ню Йорку, на тему: „Що повинна робити в Америці наша молодь?". Відчит дасть професор університету Міннесоти, О. Грановський. По відчиті будуть запити. Вступ вільний. Українська молодь повинна користати з цеї нагоди і громадно прибути. **К.**

ГАРТФОРД, КОНН.

В память О. Басарабової.

Заходом відділів ОДВУ і УЧХ ОДВУ влаштовано 28. лютого б. р. величаве свято в честь Ольги Басараб. Зрана о. Ст. Баландюк відслужив панахиду в греко-кат. церкві, виголосивши над уладженою могилою зворушливу проповідь, в якій вказав, що нести жертви за інших — це одна з найбільших християнських чеснот. В панахиді взяло участь все патріотичне громадянство, а членкині Червоного Хреста були в одностроях. Після того о. Баландюк взвав вірних зложити датки на політичних вязнів. Збірка принесла $15.51.

Пополудні відбулася святочна академія в честь Ольги Басараб. Свято відкрив короткою промовою голова 5-го від. ОДВУ, Леонтій Апанович, вказуючи на виховне значіння геройської смерти Басарабової. Свято це звеличав своїм успішним виступом український хор з Ансонії, Конн., під проводом п. Гвоздевича. Хор виконав дуже вдало цілий ряд пісень: американський гимн, „Бандура", „Ой, видно село", „Спомин про Батька-Тараса", „Огні горять" та інші. Пані Гвоздевич виголосила дуже гарно декламацію в честь О. Басараб, а діти громадян Гвоздевичів, донечка й син, відіграли кілька пісень та музичних кусників. Публика вітала їх рясними оплесками за їх гарне виконання, на скрипці й піяні.

Святочні промови виголосили шановні гості з Ню Йорку: пані Марія Демидчук та п. Володимир Душник. Пані Демидчукова змалювала змагання нашої жінки, її терпіння та жертвенність, а спеціяльно широко описала життя та діяльність Ольги Басарабової.

П. В. Душник у своїй промові зясував суть українського героїзму та підкреслював його конечність у нашій дійсности. Він широко розвився над творами Лесі Українки, в яких вона взивала українську націю до боротьби.

Обі промови лишили глибоке враження серед численних слухачів.

На визвольну боротьбу й політичним вязням зложили по $1: М. Савяк, Л. Апанович, М. Курдина, К. Яросевич, Б. Домбічук, М. Стисло, І. Прохніцький, Н. Скоробогатий, М. Данилик, В. Стефанів, Ст. Кундис, С. Герман, В. Стрепко, П. Предзімірський; Анд. Данилюк, 0 ц.; дрібні датки $15.66. З пушок та відзнак було $19.77. Чистий дохід вислано вже на призначену ціль.

Після свята хор та публика відспівали „Ще не вмерла Україна". **Присутній.**

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Свято Шевченка.

В неділю, 4. квітня ц. р. вечором, українські громадяни Пасейку й околиці торжественно відсвяткували свято-концерт у честь незабутнього нами кобзаря-батька України, Тараса Шевченка. Концерт приготовив місцевий хор ім. Олександра Кошиця, під управою дяковчителя п. Степана Грабара, який то хор є при українській греко-католицькій церкві.

Свято відбулося в такому порядку: Українські громадяни заповнили велику українську галю при 212 President вул. Гром. Михайло Припхан відкрив свято і, відчитавши програму, попросив до слова о. А. Улницького. Бесідник у свому вступному слові описав життя і терпіння нашого кобзаря Тараса Шевченка, а також нагадав приявним його заповіт. Публика нагородила бесідника гучними оплесками. Далі виступив згаданий хор під управою гром. С. Грабара і відспівав: „Єднайтесь, діти України", „Заповіт", „Ой сама я сама" і „Ой, на горі". Далі наступила деклямація панни Гелени Припхан „Тарас Шевченко". Пяно-соля відограли С. Криловська і О. Цімко. Співи і деклямація шкільної дітвори випали дуже зворушливо. Головне враження зробила на присутніх молитва за Україну „Боже Великий Єдиний". Українська дітвора виконала цю пісню з великим чуттям. Зложивши рученята й піднісши очи вгору, діти просили Всевишнього, щоб охороняв Україну. Не одному зі старших в той момент потекли сльози по лиці. До такого гарного приготування дітей доложив старань учитель С. Грабар.

В другій частині дівочий хор відспівав „Вечір" (Садок вишневий), „Пришли мені, батьку", „Слава Тарасові". Святочну промову виголосив п. Володимир Душник, редактор „Націоналіста". Своїми бадьорими словами бесідник наперед впровадив приявних у святочний настрій, а далі розказав про життя Шевченка, про його твори, про його ідеї і заповіт. Підчас промови публика заховувалася дуже тихо. Навіть діти мовчали. Промову п. В. Душника нагороджено рясними оплесками.

Панночки Ганьошини виконали дуже гарно кілька музичних творів на фортепяні і мандоліні. Гра їх чурувала публику. Потім знову спів хор пісні: „Минули літа молодії", „Ой, у саду, саду", „Засяло сонце золоте", „Живи, Україно". Подяку всім зложив гром. М. Припхан. Свято закінчено гимном „Ще не вмерла Україна".

В бадьорому настрої вертались українські громадяни додому. Дух Шевченків панував над ними, і кожний з них в серці ніс гадку: „Вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кровю волю окропіте".

Михайло Припхан.

UKRAINIAN OPERETTA PREMIERE

Simen Artemowsky's operetta, "Zaporogetz za Dunayem" (Cossacks Beyond the Danube), will receive its American premiere May 8 and 9 at the Venice Theatre, by the Ukrainian Theatrical Company of New York, under the batom of Jacob Kazze. Three performances, including a Sunday matinee, May 9, are planned, but a few more performances may be given if the reception warrants. It will be sung in English.

Elena Bussinger and Francesca Baviello will alternate as Odarka, the sagacious wife of a vagabound Cossack, and LeRoy Weill and Thomas J. Scott will apeear as Ivan Karass, the care-free merrymaking Zaporoghian Cossack. Nicki Jaffin and Helen Short will be the alternates in the part of Oxana. The role of the daring lover, Andrei, will be sung by Erwin Dillon. A chorus of forty voices is promised, and also a ballet, with Olga Pasichnyk as solo dancer, for which Hanum Kalajian of Constantinople has provided the choreography.

Artemowsky, who was born in the province of Kiev in 1813 and died in Moscow, 1873, was a basso of the Imperial Opera in St. Petersburg at the time he wrote "Cossacks Beyond the Danube," which receives its premiere May 23, 1863, with the composer in the leading role. The work was an immediate success and has held the stage in Russia to this day.

According to a leading critic's review of the premiere, all Artemowsky wanted to do in this operetta was to reflect faithfully Ukrainian characteristics. "The subject matter, which is very simply," he said, "is nevertheless interesting and makes sense. The music is based entirely on folk tunes, and some of the characteristically melancholy strains are discernible even in the comic passages and dances."

(The New York Times, Sunday, April 25, 1937.)

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НЕ В КРАЮ ДИКТАТУРИ.

Відомий нюйорський адвокат Амос Піншов виступив у пресі з своїм листом до президента Рузвелта, в котрім закидає йому, що він старається добитись влади диктатора.

Чи правдивий цей закид, чи неправдивий, за це може йти предовженна суперечка. Одначе хочби він був і неправдивий, всетаки в Америці ніхто не може заборонити Піншову цей закид зробити й старатися його доказати. Якби президент Рузвелт виступив проти Піншова з забороною такий закид робити, то цим президент якраз доказав би правдивість закиду.

Як президент цього не забороняє, то він уже ослаблює силу закиду Піншова. Якраз цим він підсуває думку, що в Америці диктатури нема, а є свобода критики й виступу проти диктатури.

В КРАЮ ДЕМОКРАТІЇ.

Недавно тому президент Рузвелт сказав у своїм публичнім листі до д-ра Дж. В. Стюдебейкера, комісара шкільництва: „Є це справою великої ваги для будучности нашої демократії, щоби придумати способи й дороги на те, щоб заняти якнайбільше число молодих і дозрілих людей постійною, сміливою й свобідною дискусією й студією публичних справ".

Коли президент домагається постійної дискусії й студії публичних справ, то значить, що, на його думку, замало хвилевої або доривочної дискусії й студії. Коли він домагається сміливої дискусії й студії публичних справ, то він видно вважає дискусію зі страхом за невистарчальну. Коли він каже, що дискусія й студія повинні бути свобідні, то це значить, що вони не повинні бути обмежені.

КРИТИКУЮТЬ РАДІО.

На зборах Федерації Жіночих Клюбів повіту Вестчестер, що відбулися в Гвайт Плейнс, Ню Йорк, 23 квітня, ціла низка бесідників виступала з критикою радіових програм.

У нас радіові аранжери сильно денервуються на критику радіових програм. Зовсім публично кажуть, що ніхто не повинен критикувати радіових годин. Навіть кажуть: Як не критикують американці, то яким правом критикують українці?

Отже факт є фактом, що американці свої радіові години критикують. Американці дивляться на радіові виступи як на публичні виступи, і критикують їх таксамо, як критикують усякі інші публичні виступи: політичні виступи, мистецькі вистави, танці, театральні вистави, фільми, музичні й співацькі концерти, книжки й таке інше.

ЩО ЗЛОГО В АМЕРИКАНСЬКИХ РАДІЯХ?

Згадані мною повітові збори Федерації Жіночих Клюбів ухвалили кампанію за поправу радіових програм.

Добачують у цих програмах цілу низку недостач. Одні закидували, що радіові оповідання, розділені на серії, дуже слабі, а часто шкідливі для дітей, ба навіть для дозрілих людей. Інші додавали, що музичні програми на радіо шкідливі для розвою музичного смаку, якщо такі програми складаються з грання фонографічних плит. Інші робили інші закиди. Ці осуджуючі критики називали ці радіові програми „дешевими".

Як представляються наші радіові програми?

ЯК ПОПРАВИТИ?

Зібравшися за поправу радіових програм, Федерація Жіночих Клюбів постановила візвати жіночі клюби писати до радіових стацій і компаній жалоби проти „дешевих" радіових годин.

Це певно може помогти поправити й наші радіові години.

Притому треба зазначити, що такі письма повинні не лише жалуватися на „дешеві" програми, але повинні би піднести й те, що в таких радіових програмах є добре. Останніми часами, наприклад, на українських радіових програмах слідно певну поправу: на одній програмі в Ню Йорку співала одна добра співачка, потім виступав добрий хор в супроводі гітари. Такі заходи заслугують на піддержку таксамо, як „дешеві" виступи заслугують на осуд.

КРИТИКА ФІЛЬМІ.

Рівнобіжно з критикою радіових програм на зборах повітової Федерації Жіночих Клюбів говорено теж і про фільмові вистави.

Замітно, що тут промовці на цих зборах заняли становище, що фільмових вистав для старших не треба ніяк обмежувати, бо, видно, на їх думку, старші люди самі вміють пізнати, котра фільма добра, а котра недобра. Одначе щодо дитячих вистав, то збори радили організації повести акцію проти тих фільм, що мають шкідливий вплив на дітей.

КРИТИКОВАНІ МАЮТЬ ГОЛОС.

В газетнім рапорті зо зборів є така замітна новинка:

„Представники радіових компаній говорили, що федерація моглаб добитися скорих результатів, якби такі критики програм не були обмежені лише до самих світлиць".

Іншими словами, представники радіових організацій самі запрошують громадянство не замикатися з своєю критикою в своїх приватних мешканнях, але виходити з нею на публичне місце.

Видно, що радіові підприємства не бояться критики: вони думають, що критика їх промислу не вбє, але поможе йому краще розвинутися.

Учитель: Гринько Карбулькевич, ходи до мапи і покажи мені на ній Австралію!

Ученик іде до мапи і показує пальцем Австралію.

Учитель (звертається до кляси): А тепер скажіть мені, діти, хто відкрив Австралію?

Ученики (в один голос: Карбулькевич, прощу пана професора!

З РІДНИХ СІЛ

ГРОМАДСЬКА РОБОТА В СЕЛІ ЧЕРНИХІВЦІ, ПОВ. ЗБАРАЖ.

На днях я отримав листа з краю, зі села Черніхівець, пов. Збараж, в котрім описують як тепер наш нарід горнеться, як працює над поліпшенням своеї долі, та як просвіщається. В тому листі пишеться:

„В нас на Йорданські Свята відбулася спільна вечеря для всіх членів. Настрій був дуже радісний і веселий. Всі ділилися кутею та ріжними стравами. Алькоголю не було жадного і обходилось без нього. Відтак співали ріжні пісні, а також „многая літа" тим нашим братам і сестрам в Америці, що причинилися до будови місцевого Народнього Дому. Бо як би не поміч з Америки то може ми нині і не мали би в селі Народнього Дому, в котрім міститься кооператива, Рідна Хата, тов. Рідна Школа, Сільський Господар, каса Райфанвенка. Тепер ми задумуємо поширити Народний Дім, бо той, що є, е замалий і важко вмістити в ньому всю народню роботу.

„Як ти був в краю, то тоді все було в жидівських руках. Тепер наші беруться до всякого торгу, навіть до такого як виміна онуч. Того тижня приїхали зі Золочева й вимінювали начиння за онучі. Розуміється, що ми їх щиро приймали. Вони говорили, що їх Союз (себто наш, український) вислав двайцять фір по селах. Тепер Союз скуповує збіжжя, яйця, та задумує будувати магазин. Так само в Збаражі того року заложили два склепи. Один зі склепарів навіть походить з нашого села. Жиди кричали, як вони відчиняли ті склепи, позліталися, робили галабурду, так що поліція мусіла прийти.

„Жиди мають велику підмогу з Америки і тою підмогою вони побивають нас. Їм шлють тсячі. Але, коли Бог допоможе, то людина все переможе. Наша кооператива дуже добре стоїть. Виплачується і ще навіть потрафить давати щороку для бідних дітей на Миколая дарунки; так само підпомагає Рідну Школу, інвалідів і ріжні добродійні цілі".

Отсей лист є гарним доказом, як наші люди, помимо великих злиднів і тяжкого гнету, дають собі таки якось раду. Це повинно бути для нас тут заохотою, щоб їм далі помагати. Як відомо односельчани зі села Чернихова, недавно, бо 24. березня ц. р. була в „Свободі" відозва, щоб нашому селови помочи розбудувати Народний Дім. Ми повинні їм помочи в тому і зібрати знова жертви на ту добру ціль. Жертви можна слати на ту адресу, що подана у відозві, а саме на руки Івана Мельника 298 Monroe St., Passaic, N. J.

Антін Лемешка,
Вебстер, Масс.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА АРЛАМОВА, ПОВІТ ДОБРОМИЛЬ.

На руки деяких громадян, що походять зі села Арламова, надійшла така відозва:

Не розкіш, а недоля змусила Вас, Дорогі Земляки, покинути свій рідний край і шукати ген на чужині кращої долі для себе. Живучи на вольній землі в країні волі і поступу, не знаючи, що таке боротьба за народні права, згадайте і про свою Батьківщину, про своє рідне село, в якому Ви колись жили і мусіли покинути з причини всяких злиднів і недостатків.

Наші громадяни, щоб не остатись позаду інших народів під культурним і економічним оглядом, заснували у себе читальню „Просвіти", яка, на жаль, приміщується у чужій, винайменій хаті і не може як слід розвиватися. Отже не маємо власного дому, де міститласяб читальня, чи інші установи і могли належно розвиватися на користь нашої громади, на добро і славу нашого народу, щоби тим способом заслужити собі назву культурного народа. Тому порішили ми побудувати власну хату, „Народній Дім". Справа такого дому під теперішній час нашого скрутного положення є доволі трудна, майже понад наші сили. Та ми не упадаємо на дусі і віримо твердо, що спільними силами доконаємо великого діла.

Знаємо також і Ваше незавидне під теперішню хвилю положення, серед якого не знаходите бажаного добра. Та всеж таки при добрій волі зможете багато допомогти нашій, а властиво народній справі. Власний „Народній Дім" є конечністю хвилі, бо цей дім має стати народньою святинею-кузнею, в якій має виковуватися краща доля нашого поневоленого народа. Видіа читальні поробив вже перші кроки, та до здійснення бажаних мрій ще далеко, бо у нас тепер дуже тяжкі часи та катастрофальна недостача гроша. Одинока надія і поміч на Вас, Дооргі Земляки. Ми переконані, що у Вас ще не завмерло українське серце, що горить любовю до рідного села, що Ви не будете глухими на наші просьби, а поможете нам своїми жертвами і збіркою таких жертв між своїми знайомими, побудувати „Народній Дім" у нашій громаді.

Тому звертаємося до Вас з гарячою просьбою і надією, щоб Ви не відмовили нам своєї помочі занятися у кружку своїх знайомих між нашими родимцями збіркою жертв на будову „Народнього Дому" в нашій громаді.

В прилозі пересилаємо лісту і просимо Вас дуже занятися тою збіркою, а зібрані гроші разом з виказом жертводавців просимо негайно переслати на адресу: Читальня „Просвіти" в Арламові, на руки п. Івана Цицка Тимкового в Арламові, почта і пов. Добромиль.

Імена жертводавців будуть вписані в книгу фундаторів „Народнього Дому" в Арламові на вічну память грядучим поколінням, а також публично оголошені в часописах.

А за Ваші труди заздалегідь шлемо, враз з привітом з рідного краю, старо-українське сердечне спасибі і остаємося зі щирим привітом і побажанням усього найкращого.

Виділ читальні „Просвіта"
в Арламові.

Модна, худощава пані висідає з повозки і дає візникові крім заплати ще на пиво.

— Випийте собі за моє здоровля, — каже.

Візник глянув на паню та сказав:

— Добре, одначе пані так зле виглядають, чи одна склянка вистане?

Залюблений.

— Мій батько купив мені на уродини чудове спортове авто. Я по вуха залюблений у тій цяцьці.

— Ех, знову стара історія, —зітхає молода жінка — всюди машина заступає людину.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

АКРОН, О.

На народні цілі.

Розуміючи вагу несення помочі Рідному Краєві, членкиці від. 7 Союзу Українок як у минулих роках так і цього року, ходили щедрувати. До успішного переведення щедрівки причинились отсі членкиці: Марія Поливка, Анастасія Зепко, Марія Іваницька, Анна Куривчак, Розалія Огар, Катерина Зепко Розалія Сироїд, Анна Маційовська, Анна Оленяк і Емілія Баранецька. Жертви зложили: І. Гурин $2, а по $1: М. Іванцьо, К. Зепко, О. Зепко, Я. Іваницький, Т. Маційовський, І. Лабай, А. Федор, Н. Сорока, о. П. Середа, Д. Куривчак, Марія Соловій, Катерина Кулька, Текля Дорош, А. Сироїд, В. Пулк, Й. Ґур, С. Дудра, М. Дулепка, В. Онишко, Анна Мостинець, М. Бала, Д. Василешин, А. Онисько, Т. Артимович, В. Хузей, С. Пільо, Ф. Баранецький, Т. Баран, Н. Українець, В. Поливка, І. Ковч, Л. Сакарницький, І. Семенюк, М. Набережний, М. Сікора, Н. Козір, С. Антонюк, Олена Зіглер і П. Бредлик; по 50 ц.: М. Петруха, Н. Шквара, Д. Матвіїв, М. Хоращак, М. Огар, Д. Мискало, Анна Мончак, Н. Савула, Й. Сивик, Н. Сивик, Е. Мельник, Г. Шпак, М. Філяс, І. Зепко, Д. Мадяровський, І. Томків, Т. Коник, А. Котович, А. Пігулич, П. Кос, Юлія Міцківська, О. Сивик, Анна Зепко, Стефанія Чулик, М. Судомір, Розалія Ґеряк; по 25 ц.: І. Пирка й Г. Лесьняк. Разом защедровано $54.50, а що видатки на авто виносили $5, то осталося $49.50. З тої квоти призначено по $5 на повенян в стейті Огайо й на місцеву укр. кат. церкву, а $25 вислано через Обеднання, призначуючи $20 на Рідну Школу і $5 на „Жіночу Долю" замісць вінка на могилу пок. Анастасії Рибак. Решта грошей зісталася в касі відділу й ті гроші будуть ужиті також на народні цілі. Усім жертводавцям за прихильне приняття та щедрі жертви складаємо щиру подяку.

Анастасія Зепко,
секр. від. 7 СУА.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З забави на Рідну Школу.

З нагоди 50-літніх уродин Миколи Середюка відбулася 8 квітня ц. р. мала та несподівана забава. При невеличкім гурті гостей та серед милої забави вабрала слово пані Ева Кобзар і згадала про Рідну Школу. Вслід за тим переведено збірку, яка принесла суму $10. З цього $5 вислано через Обеднання на Рідну Школу, а пять на іншу ціль. Зложили: М. Середюк $2.50, П. Дякович $1.50; по $1: Е. Кобзар, А. Кавтська, І. Солтис, Ф. Голсвойд, Н. Ганчар, В. Семенюк.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

На Рідну Школу.

Заходом шкільних дітей, що гуртуються при укр. прав. церкві, відбулося 28. березня свято в честь Тараса Шевченка. На тім святі ті самі діти занялись збіркою на рідний край. Та збірка принесла $7.10, котру то суму призначено переслати через Обеднання до рідного краю, на Рідну Школу. Вислано $7, а 10 центів оплата.

Петро Сливінський.

КЛІВЛЕНД, О.

З 25-літнього ювилею.

Дня 7. березня б. р. наші чесні громадяни Текля й Павло Чайки обходили 25-ліття щасливого подружого життя. Їх приятелі та знайомі, Агафія Ольхова й Юлія Бдзіль, уладили їм гарне приняття, на яке прибуло багато гостей і знайомих. Забавою проводив п. Ф. Ольховий, а до переведення шлюбної церемонії покликали гості гром. Й. Стойку, як також старосту І. Кухту та весільних дружок і дружбів. П. Стойка бажав в імені гостей гарного дальшого життя ювилятам. При веселій забаві не забуто також за рідний край. Гром. Стойка візвав присутніх зложити на визвольну боротьбу або на Рідну Школу. Потім п. Ольховий покликав п. П. Полевчака, який в довшій промові зясував положення в краю. Збірку перевели пані М. Волошин та М. Кукіз. Зібрано $19.10, а гром. Т. Чайка доложила 90 цнт. до $20. Жертвували: Текля й Павло Чайки $3.90, Ф. Ольховий $2; по $1: М. Волошин, Короновський, Бдзіль, Пацьорка, Ф. Мураль, Н. Задерецький, П. Головчак; по 50 цнт.: Тисклевиць, І. Сподар, М. Кукіз, К. Полевчак, Й. Стойка, Шиґда, Шалапій; по 25: ц.: М. Сентий, І. Кухта, Кравець, Дліняк, Баланді, пані Олексик. Гроші вислано через Центральну Управу ОДВУ: $10 на визвольну боротьбу, по $5 на Рідну Школу й інвалідів.

Одна з присутніх.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На твори Архипенка для Національного Музею.

Пані Н. Н. зложила на руки д-ра Л. Мишуги $50, щоб допомогти цею жертвою, щоб вислані з Америки на виставу в Національнім Музеї у Львові 7 рисунків і 2 малюнки нашого мистця Олександра Архипенка стали власністю Музею. А п. Архипенко згодився відступити всі ті рисунки і малюнки Музеєві за малощо більшу суму від тої, яку треба було видати на кошти пересилки й асекурації тих рисунків і образів.

Л. М.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

На інвалідів.

Ксеня Федорчак жертвувала ліхтарі до престола в церкві св. Йосафата. По посвяченні тих ліхтарів Ксеня Федорчак запросила своїх близьких знайомих на несподіванку-гостину й при тій нагоді гості зложили $4.50 на інвалідів. Жертвували: П. Пахомський, Т. Вендель і В. Шульц по $1; Ксеня Федорчак і Параня Могильська по 50 ц.; Катерина Кубарич і Марія Пахомська по 25 ц. Збіркою занялась Параня Могильська. Гроші вислано через Обеднання.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(10)

Хитро і не зраджуючи ніякого підозріння, Раґлян пробував видобути від Юлі Дейл інформації про маянську „зелену богиню", одначе Юля підсвідомо уникала всяких подробиць про цю справу. Вона думала, що ці річи не повинні цікавити Раґляна й коли навіть він на них натякав, вона мовчала. Та Раґлян рішив не спішити і бути терпеливим.

Коли вони прощались, Раґлян палко промовив: „Я радий, що це не є прощання на довго. Бачите. Я рішив їхати з вами, на вашому кораблі, до Ґватемалі, де я маю певні справи „до полагодження". Дівчина зраділа. Вона справді запримітила, що Раґлян несподівано рішив їхати з ними, але цю його зміну вона приписувала своїм персональним впливам...

Тимчасом Тарзан блукав по своїх укоханих нетрах. Він був зголоднів, тому пішов на лови. Не довго він ждав, як на нього надійшла дика антильопа. Він миттю скрутив їй карк і, вирізавши найкращий кусок мяса, почав заїдати. Наївшись, він виліз на вершок дерева, сів на галузь та почав вдивлятися в місячне світло, яке чаром наповнило природу.

Він був сумний. Цеж була його остання ніч в африканських нетрах. Завтра він подасться в далеку дорогу, яка розлучить його на довший час, а може раз на все, з його дорогими сторонами. Щойно тепер він вповні зрозумів та відчув, які дорогі для нього ці сторони! Та проте його рішення їхати у невідомий край було невідкличне.